

POSTANOWIENIE

23 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 23 lipca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A. W.

z udziałem O. G., Gminy Zabierzów i Skarbu Państwa - Państwowego
Gospodarstwa Wodnego W.

o ustanowienie służebności drogi koniecznej,

na skutek skargi kasacyjnej O. G.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 13 kwietnia 2023 r., II Ca 295/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od O. G. na rzecz A. W. kwotę 240 (dwieście
czterdzieści) złotych z odsetkami w wysokości odsetek
ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia
doręczenia niniejszego postanowienia pozwanej do dnia zapłaty
tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 13 września 2021 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie: ustanowił na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości położonej w B., stanowiącej działkę nr 256, objętej księgą wieczystą nr [...] służebność drogi koniecznej szlakiem biegnącym przez działkę 251/1, objętą

księgą wieczystą nr [...] przez punkty nr 112, 103, 104, 107, 106 oraz przez działkę 87 objętą księgą wieczystą nr [...] przez punkty nr 104, 107, 108, i 105 według wariantu I przebiegu służebności drogi koniecznej oznaczonego kolorem niebieskim na mapie - projekcie służebności drogi koniecznej, sporządzonej przez biegłego geodetę M. R. w dniu 27 września 2018 r., ID Pracy [...] (pkt I); zasądził od wnioskodawcy A. W. na rzecz uczestnika O. G. kwotę 6064,24 zł płatną w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności drogi koniecznej (pkt II); zasądził od wnioskodawcy A. W. na rzecz uczestnika Gminy Zabierzów kwotę 182,50 zł (sto osiemdziesiąt dwa złote 50/100) płatną w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności drogi koniecznej (pkt III) oraz orzekł o kosztach postępowania sądowego.

Postanowieniem z 13 kwietnia 2023 r., II Ca 295/22 Sąd Okręgowy w Krakowie zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że punktowi I. nadał treść: „ustanowić na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości położonej w Balicach, stanowiącej działkę nr 256, objętą księgą wieczystą nr [...], służebność drogi koniecznej szlakiem biegnącym przez działkę 251/1, objętą księgą wieczystą nr [...] przez punkty nr 112, 103, 104, 107, 106 według wariantu I przebiegu służebności drogi koniecznej oznaczonego kolorem niebieskim na mapie - projekcie służebności drogi koniecznej, sporządzonej przez biegłego geodetę M. R. w dniu 27 września 2018 r., ID Pracy [...] (a)”; wyeliminował pkt II (b); dotychczasowym punktom IV i V nadał oznaczenie odpowiednio III i IV (c); oraz oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt 2) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Uczestnik postępowania O. G. wniósł skargę kasacyjną od opisanego postanowienia, zaskarżając je w części, tj. co do pkt 1 a, b, c, 2 i 3. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na:

- istotne zagadnienie prawne: czy na gruncie przepisów materialnych za dopuszczalne należało uznać ustanowienie szlaku służebności drogi koniecznej, który finalnie nie umożliwia dojazdu do nieruchomości władnącej, a dodatkowo stanowi znaczące obciążenie dla nieruchomości uczestnika, skutkujące powstaniem miejsca parkingowego na działce nr 251/1 stanowiącej własność

skarżącego, gdyż właściciel nieruchomości władnącej nie może dojechać finalnie do nieruchomości stanowiącej jego własność;

- oczywistą zasadność wniesionej skargi kasacyjnej, która wynika wprost z podniesionych zarzutów o charakterze materialnym, jak i proceduralnym, które rozpatrzone i rozpoznane przez Sąd Najwyższy winny skutkować wyeliminowaniem z obrotu prawnego postanowienia w zaskarżonej części.

W ocenie skarżącego rozstrzygnięcie zostało oparte na przekonaniach, a nie na koniecznych dowodach specjalistycznych, pochodzących od biegłego sądowego, odnoszących się do możliwości ustalenia innego szlaku służebnego, czy możliwości zastosowania rozwiązań technicznych, przy znaczących kosztach koniecznych do realizacji innego wariantu służebności, które to kwestie zostały ustalone według własnego uznania sądu, bez pozyskania wiedzy specjalistycznej przez sąd, co oznacza pełną zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy.

Wnioskodawca wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewniać jednolitość orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny.

W przepisach kodeksu postępowania cywilnego skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie

zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego *zagadnienia* prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego *zagadnienia*, określeniu przepisu, na tle którego się ono wyłoniło i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o *zagadnienie* nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, Nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.). Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga, by przedstawione w niej zagadnienie prawne było istotne, co wyraża się w jego znaczeniu dla rozwoju prawa lub precedensowym charakterze, oraz miało walor nowości. Chodzi więc o zagadnienie prawne, które będzie miało znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej, lecz także dla praktyki sądowej w ogólności.

Skarżący poza sformułowaniem zagadnienia prawnego, nie uzasadnił jego wystąpienia. Skarżący nie wskazał podstawy prawnej ani żadnych argumentów przemawiających za potrzebą jego rozstrzygnięcia, w szczególności rozbieżności w orzecznictwie lub w stanowiskach doktryny. Już sam sposób sformułowania

wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy uznać za wadliwy, gdyż skarżący wymienia art. 398⁹ § 1 pkt 1 jak i 4 k.p.c., nie wyodrębniając uzasadnienia do każdej z tych, zupełnie odmiennych, przesłanek. Taki sposób sformułowania zagadnienia prawnego, a w konsekwencji wątpliwości prawnych skarżącego, nie spełnia wskazanych wyżej kryteriów istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, lecz jest próbą poddania osądowi Sądu Najwyższego stanu faktycznego sprawy. Jest to niedopuszczalne, gdyż zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49; 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 75; 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15). Oceniając wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy dostrzec, że ma ona charakter wyjątkowy. W konsekwencji, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi powinna dać się stwierdzić "na pierwszy rzut oka", bez zbytniego wgłębiania się w sprawę (zob. postanowienie SN z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07).

Skarga kasacyjna nie spełnia tego kryterium. Skarżący przedstawił jedynie polemikę z ustaleniami faktycznymi, poczynionymi przez sądy obu instancji. W szczególności trzeba podkreślić, że sądy obu instancji ustaliły, że działka nr 87

oznaczona jest jako „wody płynące” i stanowi koryto Potoku [...]. Istniejący na tym potoku most, będący przedłużeniem szlaku wytyczonego w niniejszej sprawie przez biegłego geodetę, został wykonany w celu dojazdu do działki wnioskodawcy nr 256, ale nie wiadomo kto go wykonał, kiedy, oraz czy inwestor uzyskał pozwolenie wodnoprawne i pozwolenie budowlane.

Sąd drugiej instancji ustalił, że ze względu na ukształtowanie terenu, dla działki nr 256 nie można wytyczyć innego przebiegu służebności drogi koniecznej, niż opracowane w toku postępowania przed Sądem Rejonowym. Działka ta położona jest bowiem w zagłębieniu terenu i otaczają ją wysokie skarpy. Od strony północnej, poprzez wschodnią i południową, skarpy mają wysokość 5 metrów, przy czym przewyższenie to występuje na krótkim odcinku 10-15 metrów (podstawa skarpy), zatem są one bardzo strome. Wytyczone przez biegłego geodetę warianty służebności (od strony południowo- zachodniej) wykazują podobną różnicę wysokości między początkiem a końcem szlaku, ale niwelacja tej różnicy odbywa się na długim odcinku, około 53 metrów, od wjazdu przy drodze publicznej, do domu na działce wnioskodawcy. Ze względu na opisane ukształtowanie terenu nie istnieją inne, realne i nadające się do normalnej realizacji możliwości przeprowadzenia drogi koniecznej.

Kwestionowanie ustaleń stanu faktycznego w skardze kasacyjnej nie jest dopuszczalne (art. 398³ § 3 k.p.c.). W szczególności oczywista zasadność skargi kasacyjnej nie może być usprawiedliwiana domniemanymi wadami w zakresie ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z § 5 pkt 3, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ms]

